

Tidsskriftets ryggrad og hjerte

Ida K. Holth

tidligere fagredaktør i Psykologtidsskriftet

Peder Kjøs

psykolog

Det skjer for tiden store endringer i Psykologtidsskriftet. Vi er bekymret både for prosessen og resultatet.

Den 8. november kunne vi lese på Psykologisk.no at to av tre journalister i redaksjonen til tidsskriftet nå mister jobben. Én annen stilling skal endres fra «redaksjonssjef» til «produksjonsansvarlig». Endringene innebærer at journaliststaben kuttes fra tre til én. Sjefredaktøren har ikke begrunnet oppsigelsene. I stedet er det Psykologforeningens president som uttaler kort at det er nødvendig med «mindre journalistikk og mer fagkompetanse», og vi forstår det slik at tidsskriftet nå skal rigges for vitenskapelig publisering, og at journalistiske sjangre skal tones kraftig ned. Det kan virke som om «fag» og «journalistikk» settes opp mot hverandre, og at begrepet «fag» først og fremst handler om publisering av originale vitenskapelige artikler. Vi spør oss: Innskrenkes nå psykologenes yringsrom i tidsskriftet til fordel for spesialiserte vitenskapelige artikler? Ønsker leserne disse endringene, og er de realistiske? Vi reagerer på måten gode, erfarne kolleger behandles på i denne prosessen, folk som gjennom en årrekke har lagt seg i selen for tidsskriftet. Vi er videre bekymret for konsekvensene av endringene vi nå ser. Vi lurar på om Psykologforeningen og sjefredaktøren er i ferd med å kaste et kjært barn ut med badevannet.

Ønsker leserne disse endringene, og er de realistiske?

Viktig utviklingsarbeid

Det er flott at foreningen som eier ønsker å bidra til akademisk publisering på norsk, og vi forstår behovet for å styrke den psykologfaglige kompetansen i redaksjonen. Vitenskapelig publisering er ressurskrevende, og det ligger et omfattende utviklingsarbeid framfor redaksjonen i å profesjonalisere kvalitetskontrollen og publiseringsrutinene for å nå opp til etablerte standarder. Det som imidlertid er mindre forståelig, er kursendringen sett i lys av sentralstyrets forsikringer om at leserne skulle få i pose og sekk. I mai 2020 lovet sentralstyret at de ville «beholde den gode, uavhengige journalistikken og samtidig øke den faglige tyngden» (Sentralstyret, 2020).

Både psykologer og Psykologforeningen har måttet tåle kritikk fra sitt eget tidsskrift de siste årene, og vi vet at det har vært negative reaksjoner på enkelte saker. Kanskje er dette en del av bakgrunnen for kursendringen vi nå ser. Nå er det jo sånn at noen av pressens oppgaver omfatter nettopp kritikk, og slik bør det være, også når dette innebærer at journalistikken av og til bommer. Vi er redde for at den nye formålsparagrafen og profilen gjenspeiler en uvilje hos foreningen knyttet til undersøkende journalistikk. I verste fall vil nedprioriteringen av journalistikken kunne svekke foreningsdemokratiet.

Nå er det jo sånn at noen av pressens oppgaver omfatter nettopp kritikk, og slik bør det være, også når dette innebærer at journalistikken av og til bommer.

For dem som ikke er helt oppdatert: Bakgrunnen for dagens endringer er sentralstyrets revisjon av Psykologtidsskriftets formålsparagraf, en prosess som ledet til at daværende sjefredaktør Bjørnar Olsen gikk av. I tillegg til å «formidle kunnskap, debatter og informasjon av relevans for psykologers praksis og psykologifagets utvikling» gjennom blant annet debatt, fagformidling og journalistikk, skulle nå de fagfelleverderte vitenskapelige artiklene «utgjøre ryggraden i Psykologtidsskriftet» (vår utheving). Så vidt vi vet, ble det ikke utredet hva en satsning på tidsskriftet som vitenskapelig publiseringskanal ville innebære, noe som kanskje har blitt mer omfattende enn det ledelsen hadde forventet.

Mangler akademisk kontekst

Psykologtidsskriftet har publisert mange gode originalartikler som har et bredt nedslagsfelt og belyser norske forhold, men det er tvilsomt om det er ønskelig eller mulig for tidsskriftet å bli en fullverdig vitenskapelig publiseringsplattform. Satsingen tar ikke tilstrekkelig høyde for den bredere akademiske konteksten en utgivelse som Psykologtidsskriftet eksisterer innenfor. Forskningspublisering i dag foregår i all hovedsak internasjonalt og på engelsk. Norge er et lite land, kompetansemiljøene er små, og psykologi er et internasjonalt fag. Skal du bygge deg en karriere som forsker, må du publisere internasjonalt og bryne deg i de internasjonale fagmiljøene. Slik ståa er i dag, renner det ikke inn med aktuelle originalartikler til redaksjonen. Nå kan det selvfølgelig hende at det grundige og nødvendige arbeidet som nå legges ned i å rigge tidsskriftet for å raskere kvalitetssikre og publisere vitenskapelige artikler, gjør det mer attraktivt for forskere å publisere. Men selv om det legges inn innsats for å styrke publiseringsprosessen i tidsskriftet, er det lite sannsynlig at Psykologtidsskriftet blir et toppvalg for forskere, gitt måten academia er organisert på.

Sjefredaktøren har ikke begrunnet oppsigelsene. I stedet er det Psykologforeningens president som uttaler kort at det er nødvendig med «mindre journalistikk og mer fagkompetanse»

Som tidligere redaktører er vi selvfølgelig opptatt av at Psykologtidsskriftet skal være en kanal for ny kunnskap. Den tiden vi jobbet i redaksjonen, la vi grunnsteinene for sjangeren evidensbasert praksis, som er en praksisnær, poenggivende sjanger, tett på den hverdagen psykologer arbeider i. Hovedpoenget, slik vi ser det, bør imidlertid ikke være om en artikkel er original eller ei, men at den er leservennlig, solid og tankevekkende. I stedet for å ønske seg flere fagfelleverderte originalpublikasjoner, burde foreningen og redaktøren videreutvikle tidsskriftets rolle innenfor fagformidling. Vi tror det ofte er mer interessant for en kliniker å få en oppsummering av den viktigste forskningen innenfor sitt felt enn å lese en originalartikkel om et smalere tema. Originalartikler er krevende lesning, ofte med mange tekniske detaljer, og artiklene retter seg gjerne til andre forskere. Hvis poenget med artikkelen for eksempel var å bidra til å validere et nytt instrument, vil ikke artikkelen nødvendigvis være nevneverdig nyttig for den gjengse psykolog. En god oppsummering av vesentlig forskning på dette instrumentet, eller et intervju med forskeren om tematikken, er derimot stoff en psykologleser vil ha mer utbytte av.

Ja, takk, begge deler

Det er i denne fagformidlingen også journalistene har en sentral rolle. Journalistene bidrar til å gjøre forskning tilgjengelig, presentere nye ideer og aktuelle debatter i fagfeltet gjennom intervjuer, reportasjer og nyhetssaker. Tidsskriftet er en allmenn publikasjon, som når ut til psykologer, hovedsakelig praktikere, på mange forskjellige arbeidsteder med ulike behov. Så vel som å drive fagformidling jobber journalistene i Psykologtidsskriftet med å sette aktuelle fagpolitiske temaer under debatt. Journalistene har laget en rekke saker de siste årene om fagforeningspolitikk og psykisk helsefeltet, saker som angår norske psykologer i deres arbeidshverdag. Kvalitetsjournalistikk er som god vitenskap opptatt av å avdekke sannheter. Det er altså ingen motsetning mellom fri journalistikk og fri forskningsformidling. Sammen skaper de to kulturene et livlig og aktuelt tidsskrift.

Vi er bekymret for om kursendringen til tidsskriftet vil ramme yringskulturen blant psykologer. Psykologstanden er tjent med å ta kritikk av fagforeningspolitikk eller debatt om helsepolitikk i det åpne. Når sjefredaktøren og foreningen nå kvitter seg med mye journalistkompetanse, risikerer de å overlate en del av debatten og de kritiske perspektivene til sosiale medier. Når stillingskravene endrer seg fra «redaksjonssjef» til «produksjonsansvarlig», svekkes videre kvalitetssikringen av det som er igjen av journalistiske sjangre. Journalister er ikke feilfrie, men redaksjonelt ansatte som følger journalistisk yrkesetikk, vil nødvendigvis levere arbeid av en annen kvalitet enn de som ikke har journalistisk utdanning.

Det leserne fortjener

Å styre Psykologtidsskriftet ovenfra, slik det ligger an til nå, gir et inntrykk av at Psykologforeningen og kanskje også sjefredaktøren har glemt at det er medlemmene som eier Psykologtidsskriftet. Leserne trenger og fortjener et fritt og relevant tidsskrift med et mangfold av sjangre, ikke et overstyrt meldingsblad som legitimerer sin eksistens ved å fylle sidene med forskningsartikler som nødvendigvis ofte vil være lite relevante for de fleste. Nå må sjefredaktøren komme på banen og redegjøre for kursendringen. Hvorfor mister journalister jobben på kort varsel? Hvorfor er det presidenten som uttaler seg i spørsmål som redaktøren burde svare på? Har foreningen i praksis overtatt redaktøransvaret?

Merknad: Ida Holth søkte på stillingen som sjefredaktør i 2020.

Referanser

Sentralstyret i Norsk psykologforening (3. mai, 2020). Tidsskrift for Norsk psykologforening. Vi vil styrke Psykologtidsskriftet. <https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2020/05/vi-vil-styrke-psykologtidsskriftet>

Sørøy, A. (9. november, 2021). Psykologisk.no. Psykologtidsskriftet skifter retning: Samtlige journalister risikerer å miste jobben. <https://psykologisk.no/2021/11/psykologtidsskriftet-skifter-retning-samtlige-journalister-risikerer-a-miste-jobben/>